388L0301

27.5.88 *EUROOPAN YHTEISÖJEN VIRALLINEN LEHTI* N:o L 131/73

KOMISSION DIREKTIIVI,

annettu 16 päivänä toukokuuta 1988,

kilpailusta telepäätelaitemarkkinoilla

(88/301/ETY)

EUROOPAN YHTEISÖJEN KOMISSIO, joka

ottaa huomioon Euroopan talousyhteisön perustamissopimuksen ja erityisesti sen 90 artiklan 3 kohdan,

sekä katsoo, että

(1) televiestintä on kaikissa jäsenvaltioissa joko kokonaan tai osittain valtion monopoli, joka yleensä on myönnetty erityis- tai yksinoikeuksina yhdelle tai useammalle elimelle, joka vastaa verkkoinfrastruktuurin ja siihen liittyvien palvelujen tarjoamisesta ja toiminnasta; nämä oikeudet laajenevat kuitenkin usein verkon käyttöpalvelujen tarjoamisen ulkopuolelle ja ulottuvat verkkoon liitettävien käyttäjäpäätelaitteiden toimittamiseen. Verkoissa on viime vuosikymmenien aikana tapahtunut huomattavaa teknistä kehitystä ja erityisesti päätelaitteiden alueella,

(2) useat jäsenvaltiot ovat vastanneet tekniikan ja talouden kehitykseen tarkistamalla telealalla myöntämiään erityis- tai yksinoikeuksia. Päätelaitetyyppien lisääntyminen ja päätteiden monikäyttömahdollisuus merkitsee, että käyttäjille on annettava mahdollisuus valita erilaisten saatavilla olevien laitetyyppien välillä, jotta he voivat täysin hyötyä alan teknologian edistymisestä,

(3) perustamissopimuksen 30 artiklassa kielletään muista jäsenvaltioista tulevalle tuonnille asetettavat määrälliset rajoitukset ja kaikki vaikutukseltaan vastaavat toimenpiteet. Tuonti- ja markkinointioikeuksien myöntäminen erityisesti tai yksinomaan yhdelle organisaatiolle saattaa johtaa ja usein johtaakin muista jäsenvaltioista tulevan tuonnin rajoituksiin,

(4) perustamissopimuksen 37 artiklassa täsmennetään, että "jäsenvaltiot muuttavat kaupallisia valtion monopolejaan asteittain niin, että tavaroiden hankintaa ja myyntiä koskevissa ehdoissa ei siirtymäkauden jälkeen syrjitä jäsenvaltioiden kansalaisia. Tämän artiklan määräyksiä sovelletaan kaikkiin toimielimiin, joiden välityksellä jäsenvaltio lain nojalla tai tosiasiallisesti joko välittömästi tai välillisesti valvoo tai ohjaa jäsenvaltioiden välistä tuontia tai vientiä taikka merkittävästi määrää siitä. Näitä määräyksiä sovelletaan myös monopoleihin, jotka perustuvat valtion myöntämään yksinoikeuteen". Perustamissopimuksen 37 artiklan 2 kohdassa kielletään jäsenvaltioita ottamasta käyttöön uusia toimenpiteitä, jotka ovat ristiriidassa 37 artiklan 1 kohdan periaatteiden kanssa,

(5) kansallisten telemonopolien nauttimia päätelaitteisiin liittyviä erityis- tai yksityisoikeuksia käytetään siten, että ne saattavat käytännössä muista jäsenvaltioista peräisin olevat laitteet epäedulliseen asemaan etenkin estämällä käyttäjiä vapaasti valitsemasta laitteita, jotka alkuperästään riippumatta hinnaltaan ja laadultaan parhaiten soveltuvat heidän tarpeisiinsa. Näiden oikeuksien käyttäminen ei sen vuoksi ole 37 artiklan mukaista muissa jäsenvaltioissa kuin Espanjassa ja Portugalissa, joissa kansallisia monopoleja on muutettava asteittain liittymisasiakirjassa säädetyn siirtymäkauden päättymiseen mennessä,

(6) asennus- ja huoltopalvelujen tarjoaminen on avaintekijä päätelaitteiden ostamisessa tai vuokrauksessa. Tämän alan yksinoikeuksien hallinta vastaisi myynnin yksinoikeuksien hallintaa. Tällaiset oikeudet on sen vuoksi myös lakkautettava, jos tuonnin ja myynnin yksinoikeuksien lakkauttamisella halutaan olevan käytännön vaikutusta,

(7) perustamissopimuksen 59 artiklassa määrätään, että "siirtymäkauden aikana poistetaan asteittain rajoitukset, jotka koskevat muuhun yhteisön valtioon kuin palvelujen vastaanottajan valtioon sijoittautuneen jäsenvaltion kansalaisen vapautta tarjota palveluja yhteisössä". Päätteiden huolto on perustamissopimuksen 60 artiklassa tarkoitettu palvelu. Siirtymäkauden päätyttyä kyseistä palvelua, jota ei kaupalliselta kannalta voida erottaa päätelaitteiden myynnistä, on tarjottava vapaasti erityisesti silloin, kun sitä tarjotaan ammattitaitoisin henkilöstöin,

(8) perustamissopimuksen 90 artiklan 1 kohdassa määrätään, että "jäsenvaltiot eivät toteuta eivätkä pidä voimassa säännöksiä mitään julkisia yrityksiä taikka jäsenvaltioilta erityisoikeuksia tai yksinoikeuksia saavia yrityksiä koskevaa toimenpidettä,

joka on ristiriidassa tämän perustamissopimuksen määräysten kanssa ja varsinkaan 7 tai 85—94 artiklan kanssa",

(9) päätelaitteiden markkinoita säätelee yleensä edelleen järjestelmä, joka mahdollistaa yhteismarkkinoiden kilpailun vääristymisen; tämä tilanne aiheuttaa yhä perustamissopimuksessa annettujen kilpailusääntöjen loukkauksia ja vaikuttaa kaupan kehitykseen haitallisesti siinä määrin, että se on ristiriidassa yhteisön etujen kanssa. Päätelaitteiden markkinoilla voimakkaampi kilpailu edellyttää, että otetaan käyttöön avoimet tekniset eritelmät ja tyyppihyväksyntämenettelyt, jotka täyttävät neuvoston direktiivissä 86/631/ETY [1] tarkoitetut olennaiset vaatimukset ja mahdollistavat päätelaitteiden vapaan liikkumisen. Tällainen avoimuus puolestaan edellyttää välttämättä teknisten eritelmien ja tyyppihyväksyntämenettelyjen julkistamista. Jotta voidaan varmistaa, että viimeksi mainittuja sovelletaan avoimesti, puolueettomasti ja syrjintää harjoittamatta; tällaisten sääntöjen laatiminen ja soveltaminen tulisi antaa kyseisten markkinoiden kilpailijoista riippumattomien elinten tehtäväksi. On olennaista, että eritelmät ja tyyppihyväksyntämenettelyt julkistetaan samanaikaisesti ja asianmukaisesti järjestetyllä tavalla. Samanaikaisella julkistamisella varmistetaan myös, että vältetään perustamissopimuksen vastainen käyttäytyminen. Tällainen samanaikainen, asianmukaisesti järjestetty julkistaminen voidaan saavuttaa vain oikeudellisella asiakirjalla, joka sitoo kaikkia jäsenvaltioita. Tähän tarkoitukseen parhaiten soveltuva asiakirja on direktiivi,

(10) perustamissopimuksessa komisiolle annetaan erittäin selkeät tehtävät ja erityinen toimivalta valvoa jäsenvaltioiden ja niiden julkisten yritysten sekä sellaisten yritysten välisiä suhteita, joille ne ovat antaneet erityis- tai yksinoikeuksia, erityisesti suhteessa määrällisten rajoitusten ja vaikutukseltaan vastaavien toimenpiteiden poistamiseen, jäsenvaltioiden kansalaisten syrjintään sekä kilpailuun. Tämän vuoksi komissio voi tehokkaasti suorittaa sille asetetut tehtävät ja käyttää sille annettua toimivaltaa ainoastaan 90 artiklan 3 kohdan nojalla annettavalla direktiivillä,

(11) telealan elimet ja yritykset ovat 90 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja yrityksiä, koska ne harjoittavat ohjesääntöistä elinkeinotoimintaa, johon liittyy tavaroiden tai palvelujen tuottamista. Ne ovat joko julkisia tai yksityisiä yrityksiä, joille jäsenvaltiot ovat myöntäneet erityis- tai yksinoikeudet telepäätelaitteiden tuontiin, markkinointiin, verkkoon liittämiseen, käyttöönottoon tai tällaisten laitteiden huoltoon. Päätelaitteita koskevien erityis- tai yksinoikeuksien myöntäminen ja jatkaminen ovat tuossa artiklassa tarkoitettuja toimenpiteitä. Perustamissopimuksen 90 artiklan 2 kohdan poikkeuksen soveltamisen edellytykset eivät täyty. Vaikka televerkon tarjoaminen yleiseen käyttöön on palvelu, jonka valtio on uskonut telealan elimille ja jolla on yleistä taloudellista merkitystä, näille elimille päätelaitteiden tuontiin ja markkinointiin annettujen erityis- tai yksinoikeuksien lakkauttaminen ei lain nojalla tai tosiasiallisesti haittaisi tuon palvelun tarjoamista. Näin on erityisesti, koska jäsenvaltioilla on oikeus määrätä päätelaitteille tyyppihyväksyntämenettely sen varmistamiseksi, että ne täyttävät olennaiset vaatimukset,

(12) perustamissopimuksen 86 artiklassa kielletään yhteismarkkinoille soveltumattomana kaikki yhden tai useamman yrityksen sellainen toiminta, johon liittyy määräävän aseman väärinkäyttöä yhteismarkkinoilla tai niiden merkittävällä osalla,

(13) telealan elimillä on yksinään tai yhdessä niiden kansallisten televerkkojen monopoli. Kansalliset verkot ovat markkinoita. Siksi elimillä on yksinään tai yhdessä 86 artiklassa tarkoitettu määräävä asema kyseisten markkinoiden merkittävällä osalla. Valtion tällaisille elimille myöntämät erityis- tai yksinoikeudet vaikuttavat päätelaitteiden tuontiin ja markkinointiin seuraavasti:

— ne pakottavat kuluttajat vuokraamaan tällaisia laitteita, vaikka näiden olisi usein ainakin pitkän ajan kuluessa edullisempaa ostaa nämä laitteet. Tällä asetetaan tosiasiassa verkon käyttösopimusten edellytykseksi, että käyttäjä hyväksyy lisäpalveluja, joilla ei ole mitään yhteyttä sopimusten kohteen kanssa;

— ne rajoittavat jakeluteitä ja haittaavat teknistä kehitystä, koska telealan elinten tarjoaman laitteiston määrä on pakostakin rajallinen eikä ole paras mahdollinen täyttämään huomattavan käyttäjämäärän vaatimuksia,

tällainen toiminta on nimenomaan kielletty 86 artiklan d ja b alakohdassa, ja se todennäköisesti vaikuttaa merkittävästi jäsenvaltioiden väliseen kauppaan, joka tapauksessa kaikki tällaiset päätelaitemarkkinoihin liittyvät erityis- tai yksinoikeudet aiheuttavat tilanteen, joka on ristiriidassa perustamissopimuksen 3 artiklan f alakohdan tavoitteiden kanssa, jossa määrätään otettavaksi käyttöön järjestelmä sen varmistamiseksi, että yhteismarkkinoilla kilpailu ei vääristy, ja jossa siten vaaditaan, että kilpailua ei tule poistaa. Jäsenvaltiot ovat perustamissopimuksen 5 artiklan mukaan velvollisia pidättymään kaikista toimenpiteistä, jotka voisivat vaarantaa perustamissopimuksen tavoitteiden saavuttamisen, mukaan lukien 3 artiklan f alakohta. Tällaisten päätelaitteiden tuonnin ja markkinoinnin yksinoikeuksien on sen vuoksi katsottava olevan ristiriidassa 86 artiklan kanssa 3 artiklan yhteydessä, ja jäsenvaltioita kielletään 90 artiklan 1 kohdan mukaan antamasta tai pitämästä voimassa tällaisia oikeuksia,

[1] EYVL N:o L 217, 5.8.1986, s. 21

(14) jotta käyttäjille voidaan antaa mahdollisuus saada haluamiaan päätelaitteita, on tarpeen tuntea verkon, johon päätelaite on määrä kytkeä, liityntäpisteiden ominaisuudet ja tehdä ne avoimiksi. Jäsenvaltioiden on sen vuoksi varmistettava, että ominaisuudet julkistetaan ja että käyttäjillä on pääsy liityntäpisteisiin,

(15) voidakseen pitää tuotteitaan kaupan päätelaitteiden valmistajien on tiedettävä, mitä teknisiä eritelmiä heidän tulee noudattaa. Jäsenvaltioiden tulisi sen vuoksi vahvistaa ja julkistaa eritelmät ja tyyppihyväksyntäsäännöt, jotka niiden on neuvoston direktiivin 83/189/ETY (1) mukaan annettava komissiolle tiedoksi ehdotuksina. Eritelmät voidaan ulottaa koskemaan muista jäsenvaltioista tuotavia tuotteita vain, jos ne ovat tarpeen sen varmistamiseksi, että laitteet täyttävät direktiivin 86/361/ETY 2 artiklan 17 kohdassa tarkoitetut olennaiset vaatimukset, joita yhteisön oikeuden mukaisesti voidaan perustellusti edellyttää. Jäsenvaltioiden on joka tapauksessa noudatettava perustamissopimuksen 30 ja 36 artiklaa, joiden mukaan laitteita tuovan jäsenvaltion on sallittava toisessa jäsenvaltiossa laillisesti valmistettujen ja kaupan pidettävien päätelaitteiden tuonti alueelleen ja joiden mukaan se voi alistaa laitteet sellaiseen tyyppihyväksyntään ja mahdollisesti kieltäytyä hyväksymästä laitetta vain syistä, jotka koskevat mainittujen olennaisten vaatimusten mukaisuutta,

(16) näiden eritelmien ja menettelyjen välitön julkistaminen ei niiden monimutkaisuuden vuoksi tule kysymykseen. Toisaalta todellinen kilpailu ei ole mahdollista ilman tällaista julkaistamista, koska erityis- tai yksinoikeuksia nauttivien elinten tai yritysten mahdolliset kilpailijat eivät ole tietoisia tarkoista eritelmistä, joiden mukaisia niiden päätelaitteiden on oltava, eivätkä tyyppihyväksyntämenettelyjen ehdoista, ja siten niiden kustannuksista ja kestosta. Tämän vuoksi olisi asetettava aikaraja eritelmien ja tyyppihyväksyntämenettelyjen julkistamiselle. Kahden ja puolen vuoden aika antaa myös erityis- tai yksinoikeuksia nauttiville telealan elimille mahdollisuuden mukautua uusiin markkinaoloihin ja antaa taloudellisille toimijoille, erityisesti pienille ja keskisuurille yrityksille, mahdollisuuden mukautua uuteen kilpailuympäristöön,

(17) tyyppihyväksyntäeritelmien ja -sääntöjen valvontaa ei voida antaa päätelaitemarkkinoihin osallistuvan kilpailijan tehtäväksi selvän eturistiriidan vuoksi. Jäsenvaltioiden on sen vuoksi varmistettava, että tyyppihyväksyntäeritelmien ja -sääntöjen laatiminen annetaan verkkojen operaattoreista ja päätelaitemarkkinoihin osallistuvista kilpailijoista riippumattomalle elimelle, ja

(18) kyseisiin päätelaitteisiin liittyvien erityis- tai yksinoikeuksien haltijat ovat voineet teettää asiakkaillaan pitkäaikaisia sopimuksia, jotka estävät sen, että vapaan kilpailun käyttöönotolla olisi käytännön vaikutusta kohtuullisen ajan kuluessa. Käyttäjille on sen vuoksi annettava oikeus tarkistaa sopimustensa kestoa,

ON ANTANUT TÄMÄN DIREKTIIVIN:

1 artikla

Tässä direktiivissä tarkoitetaan:

— 'päätelaitteella' suoraan tai välillisesti yleisen televerkon päätepisteeseen liitettyä tietojen lähettämiseen, käsittelyyn tai vastaanottamiseen tarkoitettua laitetta. Yhteys on välillinen, jos on sijoitettu laite päätelaitteen ja verkon liityntäpisteen väliin. Molemmissa tapauksissa (suora tai välillinen) liitäntä voidaan tehdä johdoin, optisella kuidulla tai sähkömagneettisesti.

Päätelaitteilla tarkoitetaan myös ainoastaan vastaanottavia satelliittiasemia, joita ei ole kytketty jäsenvaltioiden yleiseen verkkoon,

— 'yrityksellä' julkista tai yksityistä toimielintä, jolle jäsenvaltio myöntää erityis- tai yksinoikeuden telepäätelaitteiden tuontiin, pitämiseen kaupan, verkkoon kytkemiseen, käyttöönottoon tai tällaisten laitteiden huoltoon.

2 artikla

Jäsenvaltioiden, jotka ovat myöntäneet yrityksille 1 artiklassa tarkoitettuja erityis- tai yksinoikeuksia, on varmistettava, että nuo oikeudet peruutetaan.

Niiden on kolmen kuukauden kuluessa tämän direktiivin tiedoksi antamisesta toimitettava komissiolle tieto tätä varten toteutetuista tai valmisteltavina olevista toimenpiteistä.

3 artikla

Jäsenvaltioiden on varmistettava, että taloudellisilla toimijoilla on oikeus tuoda, pitää kaupan, liittää verkkoon, ottaa käyttöön ja huoltaa päätelaitteita. Jäsenvaltiot voivat kuitenkin:

— jollei teknisiä eritelmiä ole, kieltää päätelaitteiden verkkoon liittämisen ja käyttämisen, jos tällaiset laitteet eivät 6 artiklassa tarkoitetun yksikön perustellun lausunnon mukaan täytä direktiivin 86/361/ETY 2 artiklan 17 kohdassa tarkoitettuja olennaisia vaatimuksia;

— vaatia taloudellisia toimijoita hankkimaan sellaiset tekniset valmiudet, jotka puolueettomien, ketään syrjimättömien ja julkisten perusteiden mukaan ovat tarpeen, kun päätelaitteita liitetään verkkoon, otetaan käyttöön ja huolletaan.

(1) EYVL N:o L 109, 28.3.1983, s. 8

4 artikla

Jäsenvaltioiden on varmistettava, että käyttäjillä on pääsy julkisen verkon uusiin liityntäpisteisiin, ja että näiden pisteiden fyysiset ominaisuudet julkaistaan viimeistään 31 päivänä joulukuuta 1988.

Pääsy yleisen verkon liityntäpisteisiin, jotka ovat olemassa 31 päivänä joulukuuta 1988, on annettava kohtuullisen ajan kuluessa kaikille sitä pyytäville käyttäjille.

5 artikla

1. Jäsenvaltioiden on viimeistään 2 artiklassa tarkoitettuna päivänä toimitettava komissiolle luettelo kaikista päätelaitteisiin sovellettavista teknisistä eritelmistä ja tyyppihyväksyntämenettelyistä ja ilmoitettava julkistamistiedot.

Jos niitä ei vielä ole julkistettu jäsenvaltiossa, viimeksi mainitun on varmistettava, että ne julkistetaan viimeistään 8 artiklassa tarkoitettuna päivänä.

2. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että kaikki muut päätelaitteiden eritelmät ja tyyppihyväksyntämenettelyt vahvistetaan ja julkistetaan. Jäsenvaltioiden on toimitettava ehdotukset eritelmiksi ja tyyppihyväksyntämenettelyiksi komissiolle direktiivin 83/189/ETY ja 8 artiklassa säädetyn aikataulun mukaisesti.

6 artikla

Jäsenvaltioiden on varmistettava, että 1 päivästä heinäkuuta 1989 alkaen vastuu 5 artiklassa tarkoitettujen eritelmien laatimisesta, niiden soveltamisen valvonnasta ja tyyppihyväksyntien antamisesta on telealalla tavaroita tai palveluja tarjoavista julkisista ja yksityisistä yrityksistä riippumattomalla yksiköllä.

7 artikla

Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että 1 artiklassa tarkoitetut yritykset antavat asiakkailleen mahdollisuuden irtisanoa enintään yhden vuoden irtisanomisajalla sellaisia päätelaitteita koskevat leasing- tai huoltosopimukset, joihin sopimusta tehtäessä kohdistuu yksin- tai erityisoikeuksia.

Sellaisten päätelaitteiden osalta, joille vaaditaan tyyppihyväksyntä, jäsenvaltioiden on varmistettava, että kyseiset yritykset antavat tämän irtisanomismahdollisuuden viimeistään 8 artiklassa säädettyinä päivänä. Sellaisten päätelaitteiden osalta, joilta ei vaadita tyyppihyväksyntää, jäsenvaltioiden on annettava tämä mahdollisuus viimeistään 2 artiklassa säädettynä päivänä.

8 artikla

Jäsenvaltioiden on ilmoitettava komissiolle ehdotuksista 5 artiklan 2 kohdassa tarkoitetuiksi teknisiksi eritelmiksi ja tyyppihyväksyntämenettelyiksi:

— liitteessä I olevan luettelon A-luokan laitteiden osalta viimeistään 31 päivänä joulukuuta 1988,

— liitteessä I olevan luettelon B-luokan laitteiden osalta viimeistään 30 päivänä syyskuuta 1989,

— liitteessä I olevan luettelon C-luokan laitteiden osalta viimeistään 30 päivänä kesäkuuta 1990.

Jäsenvaltioiden on saatettava nämä eritelmät ja tyyppihyväksyntämenettelyt voimaan direktiivissä 83/189/ETY säädetyn menettelyn päättymisen jälkeen.

9 artikla

Jäsenvaltioiden on toimitettava komissiolle kunkin vuoden lopussa kertomus, jotta se voi valvoa 2, 3, 4, 6 ja 7 artiklan säännösten noudattamista.

Tämän kertomuksen malli on esitetty liitteessä II.

10 artikla

Tämän direktiivin säännökset eivät vaikuta siihen, mitä Espanjan ja Portugalin liittymisasiakirjan määräyksissä ja erityisesti liittymisasiakirjan 48 ja 208 artiklassa säädetään.

11 artikla

Tämä direktiivi on osoitettu kaikille jäsenvaltioille.

Tehty Brysselissä 16 päivänä toukokuuta 1988.

Komission puolesta

Peter SUTHERLAND

Komission jäsen

LIITE I

Direktiivin 8 artiklassa tarkoitettu päätelaiteluettelo

	Luokka
Lisäpuhelimet; yritysten automaattivaihteet (PABX:t):	A
Modeemit:	A
Teleksit:	B
Tiedonsiirtopäätteet:	B
Matkapuhelimet:	B
Ainoastaan vastaanottavat satelliittiasemat, joita ei ole kytketty jäsenvaltion yleiseen verkkoon:	B
Peruspuhelimet:	C
Muut päätelaitteet:	C

LIITE II

Direktiivin 9 artiklassa tarkoitetun kertomuksen malli

Direktiivin 2 artiklan täytäntöönpano

1. Päätelaitteet, joita koskevaa lainsäädäntöä muutetaan tai on muutettu.
   Päätelaiteluokittain:
   — toimenpiteen antopäivä tai
   — lain voimaantulopäivä tai
   — toimenpiteen täytäntöönpanopäivä.
2. Päätelaitteet, joihin vielä kohdistuu erityis- tai yksinoikeuksia:
   — päätelaitetyyppi ja kyseiset oikeudet.

Direktiivin 3 artiklan täytäntöönpano

— päätelaitteet, joiden liittäminen tai kauppa on ollut rajoitettua,
— vaaditut tekniset eritelmät ja maininta niiden julkaisemisesta.

Direktiivin 4 artiklan täytäntöönpano

— mainінta julkaisuista, joissa fyysiset ominaisuudet eritellään,
— käytössä olevien verkon liityntäpisteiden määrä,
— tällä hetkellä saatavilla olevien verkon liityntäpisteiden määrä.

Direktiivin 6 artiklan täytäntöönpano

— nimetty riippumaton yksikkö tai yksiköt.

Direktiivin 7 artiklan täytäntöönpano

— toteutetut toimenpiteet,
— irtisanottujen sopimusten määrä.